

183. sz. Egyezmény

az anyaság védelméről (módosított)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 2000. május 30-án nyolcvannyolcadik ülészakára ült össze, és

Figyelembe véve, hogy az anyaság védelméről szóló 1952. évi (módosított) Egyezmény és az anyaság védelméről szóló 1952. évi Ajánlás módosításra szorul annak érdekében, hogy jobban elősegítse a nők munkaerőpiaci egyenlőségét, továbbá az anya és a gyermek egészségét és biztonságát, valamint, hogy számításba vegye a tagállamok gazdasági és társadalmi fejlődésének eltérő voltát valamint a vállalatok közötti különbségeket, és az anyaság védelmének fejlődését az ország jogalkotása és gyakorlata keretében, és

Figyelemmel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1948), a Nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának megszüntetéséről szóló ENSZ Egyezmény (1979), a Gyermekek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (1989), a Pekingi Nyilatkozat és Akció-platform (1995), a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek a női munkavállalókkal szembeni esélyegyenlőségről és egyenlő bánásmódról szóló nyilatkozata (1975), a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek a munkával világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozata és a nyilatkozat követő eljárása (1998) rendelkezéseire, valamint azokra a nemzetközi munkaügyi Egyezményekre és Ajánlásokra, amelyeknek célja a női és férfi munkavállalók közötti esélyegyenlőség és egyenlő elbánás biztosítása, különös tekintettel a családi kötelezettségekkel rendelkező munkavállalókról szóló 1981. évi Egyezményre, és

Figyelembe véve a női munkavállalók körülményeit, és annak szükségességét, hogy terhesség esetén védelemben részesüljenek, ami a kormány és a társadalom közös felelőssége, és

Miután úgy határozott, hogy elfogad különböző javaslatokat az anyaság védelméről szóló (módosított) 1952. évi Egyezménnyel és 1952. évi Ajánlással kapcsolatban – amely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepel, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 2000. június 15-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „Az anyaság védelméről szóló 2000. évi Egyezmény” néven idézhető.

ALKALMAZÁSI TERÜLET

1. cikk

A jelen Egyezmény szempontjából a „nő” kifejezés vonatkozik minden nőnemű személyre, bárminemű megkülönböztetés nélkül, és a „gyermek” kifejezés vonatkozik minden gyermekre, bárminemű megkülönböztetés nélkül.

2. cikk

1. A jelen Egyezmény vonatkozik minden foglalkoztatott nőre, beleértve a nem önálló munkavégzés atipikus formáit is.

2. Ugyanakkor az érintett munkaadók és munkavállalók érdekképviselői szervezeteivel folytatott konzultációt követően minden, az Egyezményt ratifikáló tagállam részben vagy teljes egészében kizárhatja az Egyezmény hatásköre alól munkavállalók korlátozott számú csoportjait akkor, ha a rájuk való alkalmazás jelentős horderejű speciális problémákat vetne fel.

3. Minden olyan tagállamnak, amely él az előző bekezdés által adott lehetőséggel, az Egyezmény alkalmazására vonatkozó, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányának 22. cikkében foglaltak szerinti első jelentésében fel kell sorolnia az ily módon kizárt munkavállalók csoportjait, és kizárásuk okait. További jelentéseiben a tagállamnak ismertetnie kell azokat az intézkedéseit, amelyeket annak érdekében tett, hogy fokozatosan kiterjessze az Egyezmény rendelkezéseit ezekre a csoportokra is.

AZ EGÉSZSÉG VÉDELME

3. cikk

A munkaadók és munkavállalók érdekképviselői szervezeteivel folytatott konzultációt követően minden tagállamnak megfelelő intézkedéseket kell elfogadnia annak érdekében, hogy biztosítsa, hogy a terhes ill. szoptató nőt ne lehessen olyan munkára kötelezni, amely az illetékes hatóság megállapítása szerint ártalmas az anya vagy a gyermek egészségére, vagy amely egy értékelés megállapítása szerint jelentős kockázatot jelent az anya vagy a gyermek egészségére nézve.

SZÜLÉSI SZABADSÁG

4. cikk

1. Minden nő, akire a jelen Egyezmény vonatkozik, a szülésének várható időpontját feltüntetve, a nemzeti törvények vagy gyakorlat által meghatározott orvosi bizonyítvány vagy egyéb megfelelő igazolás felmutatása esetén legalább 14 heti szülési szabadságra jogosult.

2. A fent említett szülési szabadság időtartamát az egyes tagállamok határozzák meg a jelen Egyezmény ratifikálását kísérő nyilatkozatukban.

3. A későbbiekben minden tagállam további nyilatkozatot tehet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatójának a szülési szabadság kiterjesztéséről.

4. Az anya és a gyermek egészségének megóvása érdekében a szülési szabadságnak tartalmaznia kell egy hathetes kötelező szabadságot a szülést követően, hacsak a kormány, valamint a munkaadók és munkavállalók érdekképviselői szervezetei nem hoznak erre vonatkozóan más, országos szintű megállapodást.

5. A szülési szabadság szülés előtti része kiterjesztendő a szülés várható és tényleges időpontja közötti bármekkora időszakra, anélkül, hogy ez a szülés utáni kötelező szabadság bármilyen csökkenését eredményezné.

SZABADSÁG BETEGSÉG VAGY KOMPLIKÁCIÓK ESETÉN

5. cikk

Orvosi bizonyítvány bemutatása esetén szabadság biztosítandó a szülési szabadság időszaka előtt vagy után a terhességből vagy a szülésből adódó betegség, komplikáció vagy komplikációs kockázat esetén. A nemzeti jogalkotásnak és gyakorlatnak megfelelően meghatározható az ilyen szabadság jellege és maximális időtartama.

ELLÁTÁSOK

6. cikk

1. Pénzbeli ellátás biztosítandó a nemzeti jogszabályok szerint, vagy az ország gyakorlatának megfelelő bármely más módon annak a nőnek, aki a 4. és 5. cikkben említett szabadságon van távol a munkából.

2. A pénzbeli ellátásnak olyan szintűnek kell lennie, hogy biztosítsa, hogy az anya megfelelő egészségügyi körülmények között és megfelelő életszínvonalon tarthassa magát és gyermekét.

3. Ha a nemzeti jogszabályok vagy a gyakorlat értelmében a 4. cikkben említett szabadság esetén kifizetett pénzbeli ellátás a korábbi jövedelmen alapul, az ilyen ellátás összege nem lehet kevesebb, mint a nő korábbi keresetének vagy a ellátás kiszámításakor figyelembe vett kereseteknek a kétharmada.

4. Ha a nemzeti jogszabályok vagy gyakorlat értelmében egyéb módszerek használatosak a 4. cikkben említett szabadságoláskor fizetendő ellátás megállapítására, a kérdéses ellátás összegének hasonlóknak kell lennie ahhoz az összeghez, amely átlagosan az előző bekezdés alkalmazásából adódik.

5. Minden tagállamnak biztosítania kell, hogy a jelen Egyezmény hatálya alá tartozó nők nagy többsége megfeleljen a pénzbeli ellátásokra jogosító feltételeknek.

6. Ha egy nő nem felel meg a nemzeti jogszabályok által, vagy bármely más, a nemzeti gyakorlatnak megfelelően megállapított, a pénzbeli ellátásra jogosító feltételeknek, úgy megfelelő, a szociális segélyalapból fizetendő ellátásra jogosult, amelynek feltétele az ilyen támogatás esetén szükséges rászorultsági vizsgálat.

7. Az anyának és gyermekének a nemzeti jogszabályoknak, vagy bármely más, a nemzeti gyakorlatnak megfelelő módon orvosi segély jár. Az orvosi segély tartalmazza a születés előtti, a szülési és a szülés utáni ellátást, valamint szükség esetén a kórházi ellátást is.

8. A nők munkaerőpiaci helyzetének védelme érdekében a 4. és 5. cikkben említett szabadságolással kapcsolatos ellátásokat a kötelező társadalombiztosítási vagy közalapokból fedezik, vagy úgy, ahogyan ezt a nemzeti jogszabály illetve gyakorlat megállapítja. Magát a munkaadót nem terheli az általa alkalmazott nő ilyen jellegű pénzbeli ellátásának semmiféle közvetlen költsége a munkaadó kifejezett beleegyezése nélkül, kivéve

- (a) ha a tagállam nemzeti jogalkotása vagy gyakorlata így rendelkezett már a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet ezen Egyezményének elfogadása előtt, vagy
- (b) ha később ilyen értelmű országos szintű megállapodás születik a kormány, valamint a munkaadók és munkavállalók érdekképviselői szervezetei között.

7. cikk

1. Ha egy tagállam gazdasága és társadalombiztosítási rendszere nem elég fejlett, akkor úgy kell tekinteni, hogy megfelel a 6. cikk 3. és 4. bekezdésének akkor, ha a pénzügyi ellátást a nemzeti jogszabályok értelmében betegség vagy átmeneti munkaképtelenség esetén alkalmazandó rátánál nem alacsonyabb ráta szerint biztosítja.

2. Ha egy tagállam él az előző bekezdésben felkínált lehetőséggel, akkor ezt a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányának 22. cikke értelmében a jelen Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban tett első jelentésében meg kell indokolnia, és jeleznie kell, hogy milyen kulcs szerint adják a pénzügyi ellátást. Ezt követő jelentéseiben a tagállamnak ismertetnie kell azokat az intézkedéseket, amelyeket annak érdekében hoz, hogy fokozatosan növelje a ellátási kulcsot.

A MUNKAVISZONY VÉDELME ÉS A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA

8. cikk

1. Jogellenes az, ha a munkaadó a nő terhessége vagy a 4. ill. 5. cikkben említett szabadságon való távolléte alatt, illetve a munkába való visszatértét követő, a jogszabályokkal megállapítandó időszakon belül szakítja meg a munkaviszonyt, kivéve, ha ez a terhességgel, a szüléssel és annak következményével vagy a szoptatással össze nem függő okból történik. A munkaadó kötelessége bizonyítani, hogy az elbocsátás oka nem függ össze a terhességgel vagy a szüléssel és annak következményeivel vagy a szoptatással.

2. A nőnek a szülési szabadság végén jogában áll visszatérni ugyanabba a munkakörbe vagy egy azzal egyenértékű, ugyanolyan kulcs szerint fizetett munkakörbe.

9. cikk

1. Minden tagállamnak meg kell hoznia a megfelelő intézkedéseket annak a biztosítására, hogy az anyaság ne lehessen foglalkoztatási megkülönböztetés forrása, beleértve – a 2. cikk 1. bekezdése kivételével – a munkához való hozzájutást is.

2. Az előző bekezdésben említett intézkedéseknek tartalmazniuk kell azt, hogy tilos terhességi tesztet vagy ilyen tesztről igazolást kérni akkor, amikor egy nő foglalkoztatásra jelentkezik, kivéve, ha ezt a nemzeti jogszabályok megkövetelik olyan munka kapcsán, amely

- (a) a nemzeti jogszabályok értelmében tilos vagy korlátozandó terhes vagy szoptató anyák esetében, vagy
- (b) amely felismert vagy jelentős kockázatot jelent a nő vagy a gyermek egészségére.

SZOPTATÓ ANYÁK

10. cikk

1. A nőt a gyermek szoptatása céljából napi egy vagy több alkalommal munkaszünet vagy napi munkaidő-csökkentés illeti meg.

2. Az ország jogalkotása vagy gyakorlata határozza meg azt az időszakot, amelyben engedélyezett a szoptatási munkamegszakítás vagy munkaidő-csökkentés, ezen alkalmak számát, a szoptatási munkamegszakítás időtartamát és a napi munkaidő csökkentésének

eljárásait. A kérdéses munkamegszakítások illetve napi munkaidő-csökkentések munkaidőnek számítanak, és ennek megfelelően javadalmazandók.

RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLAT

11. cikk

A reprezentatív munkaadói és munkavállalói szervezetekkel konzultálva minden egyes tagállamnak rendszeresen meg kell vizsgálnia a 4. cikkben említett szabadság időtartamának kiterjesztésének, vagy a 6. cikkben említett pénzbeli ellátás összegének vagy kulcsa növelésének szükségességét.

VÉGREHAJTÁS

12. cikk

A jelen Egyezmény jogszabályok révén hajtandó végre, azon eset kivételével, amikor olyan egyéb eszközökkel szereznek érvényt, mint kollektív megállapodások, döntőbíróági ítéletek, bírósági végzések vagy bármely más olyan mód, amely megfelel a nemzeti gyakorlatnak.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

13. cikk

A jelen Egyezmény módosítja az anyaság védelméről szóló (módosított) 1952. évi Egyezményt.

14. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikálását a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

15. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek a megerősítését a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatója nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap elteltével lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt megerősítését a Főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden további tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam megerősítését nyilvántartásba vették.

16. cikk

1. A jelen Egyezményt megerősítő tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatójának nyilvántartásba vétel céljából eljuttatott nyilatkozattal mondhatja fel az Egyezményt első hatályba lépésétől számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tízéves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tízéves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek mellett.

17. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet minden tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás, illetve felmondás nyilvántartásba vételének tényéről.

2. A Főigazgató a második ratifikálás nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az Egyezmény hatálybalépésének időpontjára is.

18. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett megerősítéseket és felmondásokat az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. cikke értelmében, valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek Főtitkárának.

19. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

20. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, akkor az új Egyezmény eltérő rendelkezése hiányában

- (a) az új Egyezmény valamely Tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 16. cikk rendelkezéseire, ipso iure magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új Egyezmény hatályba lép;
- (b) az új módosító Egyezmény hatálybalépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a Tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon Tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt megerősítették, de a módosító Egyezményt nem.

21. cikk

A jelen Egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.